

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЮРИДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітня програма	Право
Заняття:	II семестр
Лекції	1 година на тиждень згідно розкладу
Практичні	1 година на тиждень згідно розкладу
Кількість кредитів	4
Мова викладання	Українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:
<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=5393>

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Тюря Юлія Іванівна
Науковий ступінь	Доктор юридичних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права НТУ «Дніпровська політехніка»
Контакти	Роб.тел. 0562-373-07-88
E-mail	tyurya.j.i@nmu.one
Профайл	http://cgp.nmu.org.ua/ua/vykl.php
Персональна сторінка	https://orcid.org/0000-0001-7732-3535
Консультації	ауд.10/313, 2 години на тиждень (згідно графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри)
Місце	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», кафедра цивільного, господарського та екологічного права, 49005 м. Дніпро, пр. Дмитра Яворницького, 19; 10 корпус, 3 поверх, ауд. 313
Онлайн-консультації	електронна пошта (щоденно, окрім вихідних і святкових днів) tyurya.j.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Процеси інформатизації та діджиталізації (цифрової трансформації), бурхливий розвиток інформаційних і комунікаційних технологій не могли не вплинути на таку традиційну та консервативну сферу, як юриспруденція, що поступово набуває нових форм та проявів. Перехід на безпаперове середовище та віртуалізація юридичних сервісів стали початком розвитку Legal Tech проектів в Україні, які стають справжнім трендом. Саме тому на часі є ознайомлення студентів з новітніми технологіями, що використовуються або планують використовуватися в юриспруденції, для формування навичок сучасного, прогресивного, новаторського фахівця-юриста.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у студентів розуміння природи та специфіки юридичних технологій, знань про діджиталізацію в праві, підвищення рівня цифрової грамотності студентів-правників, набуття практичних навичок застосування юридичних інновацій та технологій у професійній діяльності юристів.

Завдання курсу:

- + вивчити основні ознаки та специфіку юридичних технологій та техніки у правотворчій, правозастосовній, юрисдикційній діяльності;
- + підвищити рівень інформаційної культури та цифрової грамотності студентів-правників;
- + ознайомити студентів з новими формами організації юридичної діяльності;
- + надати розуміння ключових трендів у трансформації права, аби мотивувати майбутніх правників інтегрувати нові технології у свою діяльність та правосвідомість;
- + ознайомити студентів з можливостями конкретних інформаційних продуктів, які використовуються в діяльності юриста;
- + сформувати у студентів розуміння поняття сутності інноваційних юридичних технологій та їх застосування у праві.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання (ДРН)
Розуміти основні ознаки та специфіку юридичних технологій та техніки у правотворчій, правозастосовній, юрисдикційній діяльності;
Демонструвати вміння працювати з правовою інформацією та знання щодо сутності інформаційної діяльності
Характеризувати та визначати державну політику з цифрової трансформації
Визначати ключові аспекти впровадження Legal Tech проектів в юридичну практику
Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні ресурси
Застосовувати юридичні інновації та технології у професійній діяльності юристів

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
ТЕМА 1. ЮРИДИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ І ТЕХНІКА: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ
1. Визначення поняття юридичної технології у теорії права
2. Визначення поняття юридичної техніки, її ознаки, види. Співвідношення юридичної техніки з юридичною технологією
3. Засоби, прийоми, правила як елементи юридичної техніки
3.1. Засоби юридичної техніки
3.2. Юридико-технічні прийоми
3.3. Юридико-технічні правила
ТЕМА 2. ПРАВОВА ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
1. Правова інформатизація
2. Зміст та класифікація інформаційної діяльності
3. Інформаційна культура юриста
4. Правова інформація, режим доступу до правової інформації
4.1. Правова інформація
4.2. Режим доступу до правової інформації
ТЕМА 3. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА З ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
1. Загальні тенденції та інституційні передумови цифрового розвитку України
1.1. Завдання та функції Міністерства цифрової трансформації
1.2. Діджиталізація на місцевому рівні
1.3. Основні принципи політики «цифровізації України»
2. е-демократія в Україні
2.1. Інструменти е-демократії на національному рівні
2.2. Інструменти е-демократії на місцевому рівні
3. Електронний суд
3.1. Право на судовий захист в умовах карантину
3.2. Правосуддя за кордоном в умовах карантину
3.3. Законодавчі новели у сфері дистанційного правосуддя
4. Он-лайн будинок юстиції
5. Цифрова трансформація сфери надання адміністративних послуг та ЦНАП
ТЕМА 4. LEGAL TECH В УКРАЇНІ
1. Legal tech – юридична автоматизація
2. Legal tech, як засоби правового захисту бізнесу та громадян
2.1. OBLAVAbot – агрегатор кримінально-процесуальних захисників
2.2. Інструмент підтримки бізнесу Start Business Challenge
3. «Уберизація» ринку юридичних послуг та New Law
4. Українські продукти Legal tech
5. Перспективи Legal tech в Україні
ТЕМА 5. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ
1. Програма «EU4Digital»
2. Інформаційні ресурси. Публічні електронні реєстри
3. Інформаційна юридична система
3.1. Глобальна мережа правової інформації GLIN
3.2. Бази даних правової інформації Верховної Ради України
3.3. Бази даних WikiLegalAid
4. Правові інформаційно-пошукові системи

4.1. Система інформаційно-правового забезпечення ЛІГА:ЗАКОН
4.2. Інформаційно-пошукова система «Законодавство»
ТЕМА 6. ІННОВАЦІЇ ТА ТРЕНДИ В ЮРИДИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
1. Поняття «юридичні інновації» та «інновації в юридичній сфері»
2. Legal Marketplace
3. Бутикові юридичні компанії vs. full service law firm
4. e-Lawyering
5. Юридичні онлайн-послуги
6. Роботизація юридичної діяльності за допомогою штучного інтелекту
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
Визначення співвідношення юридичної техніки з юридичною технологією. Набуття навичок користування засобами юридичної техніки, застосування юридико-технічних прийомів та правил
Аналіз Національної програми інформатизації України, Закону України «Про інформацію». Відповіді на контрольні питання щодо правової інформації та доступу до неї. Визначення співвідношення права на звернення та запиту на інформацію
Аналіз Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України, основних принципів політики «цифровізації України». Набуття практичних навичок використання цифрових інструментів «е-демократія». Відповіді на контрольні питання щодо інформатизації системи судоустрою та запровадження електронного суду в Україні, цифрової трансформації сфери надання адміністративних послуг
Здійснення аналітичного огляду LegalTech. Набуття практичних навичок використання цифрових інструментів LegalTech. Відповіді на контрольні питання щодо «уберизації» ринку юридичних послуг. Здійснення аналітичного огляду українських продуктів Legal tech
Аналітичний огляд Програми «EU4Digital». Набуття практичних навичок використання інформаційних ресурсів, зокрема публічних електронних реєстрів. Відповіді на контрольні питання щодо інформаційної юридичної системи
Відповіді на контрольні питання за темою «Інновації та тренди в юридичній діяльності». Набуття практичних навичок користування юридичними онлайн-послугами. Аналітичний огляд Legal Marketplace, технологій роботизації юридичних послуг на основі штучного інтелекту

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Спеціально обладнана проектором аудиторія 10/307 або 10/310 для проведення лекційних та практичних занять.

Для навчання необхідно мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Студент повинен мати активований аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Office 365 та бути зареєстрованим у СУДН «Moodle» на дистанційний курс з навчальної дисципліни «Юридичний інструментарій».

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	Відмінно
74 – 89	Добре
60 – 73	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної й індивідуальної робіт складатиме не менше 60 балів.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні питання	усне опитування, бліц-опитування, тестування методи: евристичних питань, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, діалогового спілкування	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення загальної кількості балів за результатами поточних контролів; виконання ККР під час заліку за бажанням здобувача
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання практичних завдань виконання самостійних робіт методи: «навчаючи, вчуся», робота в малих групах, study case		

6.3. Критерії оцінювання за відповідний вид навчальної діяльності студента

Опрацювання курсу навчальної дисципліни «*Юридичний інструментарій*» передбачає аудиторну (лекції та практичні заняття) та самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Вивчення дисципліни включає в собі й дистанційну організацію навчання, зокрема, за допомогою дистанційної платформи MOODLE.

Поточний контроль з дисципліни проводиться для всіх видів навчальних занять протягом семестру з метою діагностування рівня знань, умінь та навичок. Визначення рівня сформованості дисциплінарних компетентностей (результатів навчання) здійснюється за кожною темою дисципліни. За змістом він включає два аспекти: якість засвоєння матеріалу, який охоплюється темами навчальної дисципліни, та сумлінність здобувачів у практичній та самостійній роботі.

Оцінювання з курсу навчальної дисципліни «*Юридичний інструментарій*» здійснюється з урахуванням розподілу отриманих балів за відповідний вид навчальної діяльності здобувача:

- ✓ поточне тестування за кожною темою;
- ✓ виконання практичних завдань;
- ✓ виконання завдань для самостійного опрацювання;
- ✓ аудиторна робота на навчальних заняттях.

Тестування – це метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни.

Тестування з навчальної дисципліни «*Юридичний інструментарій*» здійснюється за кожною темою відповідно до її змісту з використанням дистанційної платформи MOODLE. Оцінювання відповідей здійснюється автоматично.

З метою закріплення теоретичного матеріалу програмою дисципліни передбачено проведення практичних занять. Практичні заняття з курсу «*Юридичний інструментарій*» передбачають розгляд здобувачами теоретичних положень, засвоєних на лекціях та в процесі самостійної роботи, обговорення реферативних повідомлень, виконання практичних завдань. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності здобувачів вищої освіти на практичних заняттях оцінюється викладачем самостійно.

Практичні завдання з навчальної дисципліни представлені у вигляді тестових завдань відкритої форми та окремих завдань, які мають достатній ступінь складності, носять творчий діяльнісний характер і дають змогу виявити вміння здобувачів самостійно і творчо мислити, здійснювати інформаційний пошук, а також застосувати набуті знання з дисципліни «*Юридичний інструментарій*» на практиці. Певні завдання можуть виконуватися з використанням відповідних електронних ресурсів та додаткових матеріалів.

Для виконання практичних завдань у вигляді тестів необхідно використовувати відповідні електронні ресурси, які зазначені у питаннях завдання. Алгоритм виконання таких завдань наступний:

1. Ознайомлення з питаннями певного завдання;
2. Пошук відповідей на питання за допомогою відповідних електронних ресурсів;
3. Перенесення відповідей до наповнення тестового завдання.

При формуванні відповідей на питання особливо звертати увагу на вимоги до їх формування, зокрема: не використовувати розділові знаки (такі, як: , «» ? ! -), між словами лише один пробіл, вказувати лише кількість слів, яку зазначено до опису відповіді.

Оцінювання таких завдань здійснюється автоматично за допомогою дистанційної платформи MOODLE.

Практичні завдання у вигляді окремого завдання оформлюються окремим документом та надсилаються на перевірку. Певні завдання можуть виконуватися з використанням відповідних електронних ресурсів та додаткових матеріалів.

Оцінювання таких завдань здійснюється викладачем.

Самостійна робота здобувача (СРС) є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота включає:

- ♦ попереднє опрацювання інформаційного забезпечення за всіма видами навчальних занять;
- ♦ розв'язання завдань самоконтролю опанування дисциплінарними результатами навчання відповідно до робочої програми дисципліни.

Метою СРС є засвоєння навчальної дисципліни в повному обсязі і послідовне формування у здобувачів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця. У ході самостійної роботи здобувач має перетворитися на активного учасника освітнього процесу, навчитися свідомо ставитися до опанування теоретичних і практичних знань, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

Самостійною роботою здобувача в рамках вивчення навчальної дисципліни «Юридичний інструментарій» є виконання певних тестових завдань відкритої форми за темами дисципліни. Вимоги щодо виконання таких завдань ідентичні вимогам щодо виконання практичних завдань аналогічної форми.

Аудиторна робота здобувача на заняттях оцінюється безпосередньо викладачем при проведенні заняття. Участь в аудиторних заняттях передбачає активне включення здобувача в дискусії із викладачем та іншими здобувачами групи, ставлення питань, поширення власних думок, вражень та досвіду. Також оцінюється системність та активна участь у груповій діяльності.

Оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни «Юридичний інструментарій» здійснюється шляхом виставлення балів за кожний вид навчальної діяльності за 100-бальною шкалою. У таблиці наведено розподіл максимальної кількості балів за певний вид навчальної роботи здобувача за темами навчальної дисципліни.

Таблиця – Розподіл балів за видами навчальної роботи здобувача

Теми	Практичні завдання	Самостійна робота	Поточне тестування	Всього	Аудиторна робота на заняттях та опитування (визначає викладач)
1.	1,5	1,5	10,5	13,5	16
2.	1,5	1,5	13,5	16,5	
3.	1,5	1,5	12,0	15	
4.	1,5	1,5	7,5	10,5	
5.	1,5	1,5	12,0	15	
6.	1,5	1,5	10,5	13,5	
Разом	9	9	66	84	100

Загальна оцінка з навчальної дисципліни «Юридичний інструментарій» визначається за накопичувальною системою, тобто сума всіх балів, отриманих за виконання певного виду робіт здобувача. Максимальна кількість балів з курсу навчальної дисципліни складає **100 балів**.

Викладач, враховуючи досягнення здобувача з дисципліни, його системну та активну участь і роботу на платформі MOODLE, може додати **0-15 балів**. Також можна отримати додатковий **1 бал**, надавши відповідь на питання щодо Вашого враження стосовно курсу навчальної дисципліни «Юридичний інструментарій».

Підсумковий контроль – комплексне оцінювання рівня сформованості дисциплінарних компетентностей. Метою підсумкового контролю є комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни за чверть, семестр або навчальний рік.

Для навчальної дисципліни «Юридичний інструментарій» передбачений підсумковий контроль у формі **диференційованого заліку**.

За умови отримання студентом **не менше 60 балів** за результатами поточного контролю, викладач, враховуючи активну та системну роботу здобувача на заняттях та платформі MOODLE, може на підставі результатів поточного контролю визначити та визнати загальну оцінку за залік без участі здобувача.

За умови отримання **менше 60 балів** за результатами поточних контролів студент повинен пройти підсумковий контроль, при цьому **результати поточного контролю не враховуються при визначенні загальної оцінки заліку**.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач має право скласти залік.

Залік відбувається у письмовій формі або з використанням можливостей дистанційної платформи MOODLE.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Залік відбувається у письмовій формі або з використанням можливостей дистанційної платформи MOODLE. Залік передбачає підсумкове оцінювання рівня знань здобувача шляхом виконання контрольного підсумкового тестування. Кількість питань – 50. За кожен вірну відповідь на питання здобувач отримує 2 бали. Максимальна кількість балів за підсумкове тестування складає 100 балів .
--	---

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність студентів є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення студентом академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Студенти повинні мати активовану університетську пошту та бути зареєстрованими у СУДН «Moodle» на дистанційний курс з навчальної дисципліни «Юридичний інструментарій».

Обов'язком студента є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office 365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Юридичний інструментарій» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на університетську корпоративну електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

7.4. Відвідування занять.

Для студентів денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності студент має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо студент захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Студентам, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших студентів, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

7.5. Бонуси. Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 6 балів до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.6. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу навчальної дисципліни «Юридичний інструментарій» здобувачам буде запропоновано анонімно заповнити електронну анкету на платформі MOODLE (5 питань). Заповнення анкети є важливою складовою навчальної активності здобувача, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Юридичний інструментарій».

Також можна отримати додатковий **1 бал**, надавши відповідь на питання щодо Вашого враження стосовно курсу навчальної дисципліни «Юридичний інструментарій».

8. Ресурси і література:

8.1. Основна рекомендована література

1. Електронна демократія : навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. К. : НАДУ, 2015. 66 с.

2. "Розвиток електронної демократії в Україні". Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/rozvitok-elektronnoi-demokratii-v-ukraini-analitichna-zapiska>.

3. Е-демократія в Україні. Погляди громадян і ключових зацікавлених сторін. Інструменти е-демократії у містах України. Інформаційно-аналітичний довідник. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/50/2017--.pdf>.

4. Електронна демократія. Біла книга державної політики. URL: <http://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2016/02/Elektronna-demokratiya.pdf>.

5. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилияєв І.Б. та ін. За ред. А.І. Семенченка. Київ, 2012. 266 с.

6. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22.01.1993. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.

7. Міщенко І.В. Юридичні технології та інновації в юриспруденції: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) / І.В. Міщенко / Національний університет «Одеська юридична академія». 2020. 41 с.

8. Питання Міністерства цифрової трансформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856. *Офіційний вісник України*. 2019. № 80. Ст. 2736.

9. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р. *Офіційний вісник України*. 2013. № 44. Ст. 1581.

10. Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання. Тези доповідей та повідомлень учасників науково-практичної конференції (м. Харків, 30 вересня – 1 жовтня 2015 року). За редакцією професорів В. В. Комарова та І. Д. Шутака.

8.2. Додаткова рекомендована література

11. Declaration on freedom of communication on the Internet. Adopted by the Committee of Ministers at the 840th meeting of the Ministers' Deputies. Strasbourg, 28.05.2003. URL: <http://www.coe.int/portalT.asp>.

12. Демчук О.С. Право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_40016.

13. Детальніше про термін «legal tech». URL: https://legaltech.org.ua/term_legal_tech/.

14. Дискусія: Уберизація юридичних послуг. URL: <https://jurist.ua/?article/1076>.

15. Електронна демократія в Україні: інструменти та методи. URL: <https://gurt.org.ua/articles/44096/>.

16. Желтухін Є. Legal tech: на межі права та технологій. *Юридична газета*. 2017. № 23. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/events/legal-tech-na-mezhi-prava-ta-tehnologiy.html>.

17. Коломієць В. Мін'юст планує автоматизувати допуск людини до правової допомоги. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/valeriya-kolomiets-minyust-planue-avtomatizuvati-dopusk-lyudini-do-pravovoi-dopomogi>.

18. Купіна Л., Сілкова А. Особливості формування бренду бутикової юридичної фірми. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/analytics/191365_osoblivost-formuvannya-brendu-butikovo-yuridichno-frmi.

19. Красницька А.А., Підвисоцький В.В. Юридичне документознавство. URL: https://arm.naiuu.kiev.ua/books/legal_documentation/info/lec2.html.

20. Левицька Н.О. Поняття юридичної техніки та юридичної технології в сучасній правовій науці. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 3. С. 31 – 33.

21. Лігузова В.О., Баклаженко Ю.В., Гиря Р.М. Світовий досвід державної підтримки інновацій. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 18. С. 36 – 41.

22. Міністерство цифрової трансформації України працює над введенням електронного голосування на виборах. URL: https://espresso.tv/news/2020/03/10/mincyfry_pracyuye_nad_vvedennyam_e_golosuvannya_na_vyborakh.

23. Мірошніков Є. Legal Tech в Україні: інновації у юриспруденції. *Юридична газета*. 2017. № 23. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/insh/legal-tech-v-ukrayini-innovaciyi-u-yurisprudenciyi.html>.

24. Правова інформатизація. Інформаційні процеси в юридичній діяльності. URL: <http://um.co.ua/3/3-10/3-105948.html>.

8.3. Інформаційні ресурси

25. Директива 2002/58/ЄС від 12 липня 2002 р. про обробку персональних даних та захист таємниці сектора електронних комунікацій. URL: <https://nkrzi.gov.ua/images/upload/58/19/6f96b8148ef15842f70cba3dd98f055b.pdf>.

26. Довідково-інформаційна платформа правових консультацій «WikiLegalAid». URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/>.

27. Єдиний державний веб-портал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/>.

28. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/>.

29. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/>.

30. ЛГІА:ЗАКОН – інформаційно-аналітична екосистема для бізнесу. URL: <https://ligazakon.net/>.

31. Офіційний портал Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua/>.

32. Про адміністрування домену «.UA»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.07.2003 № 447-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447-2003-%D1%80/card6#Public>.

33. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. Ст. 577.

34. Про веб-ресурси Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 19.05.2015 № 699. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/699/15>.

35. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 45. Ст. 400.

36. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275.

37. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 45. Ст. 410.

38. Про затвердження Положення про Апарат Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 25.08.2011 № 769. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/769/11-%D1%80%D0%B3#Text>.

39. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835. *Офіційний вісник України*. 2015. № 85. Ст. 2850.

40. Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 2004 р. № 326. *Офіційний вісник України*. 2004. № 11. Ст. 665.

41. Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21>.

42. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 31. Ст. 286.

43. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650 (зі змінами).

44. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 р. №74/98. *Відомості Верховної Ради*. 1998. №№ 27 – 28. Ст. 181.

45. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. № 3. *Офіційний вісник України*. 2002. № 2. Ст. 57.

46. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 14-15, № 16-17. Ст.133.

47. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text>.

48. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 12. Ст. 155 (зі змінами).